

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6CoPr/4/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1213202371
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Darina Kuchtová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2014:1213202371.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v právnej veci žalobcu: Fond na podporu vzdelávania, so sídlom: Panenská 29, 811 03 Bratislava, IČO: 44 245 531, v zast. advokátskou kanceláriou AENEA Legal s.r.o., so sídlom: Jozefská 3, 811 06 Bratislava, proti žalovanej: U.. R. B., M.: XX.XX.XXXX, Q.: P. X, XXX XX Q., v zast. JUDr. Ondrej Nagy, advokát, Ružová dolina 27, 821 09 Bratislava, o zaplatenie 8.827,15 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 06.12.2013, č. k. 51Cpr/2/2013-336, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava II, č. k. 51Cpr 2/2013-336 zo dňa 06.12.2013 sa z r u š u je a vec sa mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 8.827,15 eur titulom vydania bezdôvodného obohatenia. O trovách konania rozhodol podľa §142 ods. 1 O.s.p. a v konaní úspešnej žalovanej priznal ich náhradu vo výške 2.189,70 Eur.

Súd prvého stupňa vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca bol zriadený zákonom č. 396/2012 Z.z. o Fonde na podporu vzdelávania a od 01.01.2013 je zákonným právnym nástupcom Študentského pôžičkového fondu a Pôžičkového fondu pre začínajúcich pedagógov. Žalovaná v čase od 13.06.2002 do 02.01.2012 bola členkou rady fondu a v čase od 09.03.2010 do 02.01.2012 predsedníčkou rady fondu. Žalobca a Žalovaná uzatvorili dohody o vykonaní práce, a to dňa 11.03.2010 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bolo rozpracovanie uznesenia vlády č. 734 zo dňa 14.10.2009 na podmienky fondu na zasadnutie dňa 16.03.2010; dňa 19.04.2010 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava návrhu na úpravu sadzobníka poplatkov a náhrad od 01.07.2010 a podklady poskytovania pôžičiek pre školský rok 2010/2011 na zasadnutie konané dňa 22.04.2010, dňa 14.06.2010 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava návrhu na dopracovanie štatútu fondu v súlade s uzneseniami rady fondu a dozornej rady a zmenami súvisiacimi so zmenou sadzobníka poplatkov, a to v období od 15.06.2010 do 29.06.2010; dňa 20.10.2010 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava analýzy posúdenia žiadosti o pôžičku v akademickom roku 2010/2011 so zameraním na príslušné školy a študentov študujúcich na VŠ s aspektom zvýšenia pôžičky do 2-násobku zákonnej výšky vzhľadom na výšku školného na zasadnutie dňa 22.10.2010; dňa 15.12.2010 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava návrhu na poskytovanie pôžičky v súvislosti s pripravovaným spoplatnením vysokoškolského vzdelávania v Českej republike a zvýšenia školného v J. na zasadnutie dňa 17.12.2010; dňa 17.12.2010 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava zhodnotenia kritérií priznávania pôžičiek uvedených v zákone o novely súvisiacich zákonov v období od 20.12.2010 do 31.12.2010; dňa 20.04.2011 dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bolo vypracovanie alternatívneho návrhu poskytovania pôžičiek v školskom roku 2011/2012 v nadväznosti na zmeny vo vysokom školstve publikované v médiách na zasadnutie dňa 29.04.2011. Z výročnej správy o činnosti a hospodárení ŠPF za rok 2010 vypracovanej U.. U. vyplývalo, že časť práce vo fonde sa v priebehu roka vykonávala formou dohody členov rady a dozornej rady, ktorí ju vykonávali nad rámec

svojich zákonných povinností. Uvedená výročná správa bola predložená do Národnej rady P. za účelom jej schválenia. Z materiálu na rokovanie Národnej rady P. republiky č. XXX vyplýva návrh, aby predmetná výročná správa fondu, predkladaná žalovanou, bola vo výbore NRSR pre vzdelanie, mládež, vedu a šport a vo výbore NRSR pre financie, rozpočet a menu schválená. Dňa 05.10.2011 spoločnosť AENEA Legal s.r.o. vypracovala Memorandum, z ktorého vyplývalo, že dohoda o vykonaní práce uzatvorená s členom rady fondu a členom dozornej rady s ŠPF nie je v súlade s ust. § 5 ods. 4 zákona o ŠPF. Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie výsluchom svedka I. L. D. S.. Ďalších navrhnutých svedkov, a to I. Q., L. T. B., J. U. U. Y. nevypočul, nakoľko ich výsluchom by neboli objasnené skutočnosti, ktoré by mali vplyv na rozhodnutie veci. Žalovaná vznesla námietku premlčania ohľadom plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pre plynutie subjektívnej premlčacej lehoty je rozhodujúci moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie jeho práva, pričom táto vedomosť musí byť skutočná a nie predpokladaná. Pre ustálenie okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby je v zmysle platnej judikatúry možné považovať okamih upozornenia účastníka zmluvy na jej neplatnosť, napríklad kontrolnými orgánmi. V danom prípade, je pre okamih začatia plynutia premlčacej doby rozhodujúce stanovisko vypracované právnym zástupcom žalobcu tzv. „Memorandum“ zo dňa 05.10.2011, a preto subjektívna premlčacia doba začala plynúť dňa 05.10.2011 a uplynula dňa 05.10.2013. V konaní bolo preukázané, že subjektívna premlčacia doba ku dňu podania žalobného návrhu neuplynula. Vzhľadom na ust. § 1 Zákonníka práce na daný právny vzťah je potrebné aplikovať právnu úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku, ktorý je vo vzťahu Zákonníku práce lex generalis. Uzatvárané dohody o vykonaní práce sú v dôsledku porušenia ust. § 39 Občianskeho zákonníka pre obchádzanie zákona absolútne neplatné, nakoľko svojimi dôsledkami sledovali cieľ, aby zákon dodržaný nebol. V zmysle ust. § 457 Občianskeho zákonníka je každý účastník neplatnej zmluvy povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal. Dôvodom neplatnosti dohôd o vykonaní práce je skutočnosť, že obchádzajú zákon č. 200/1997 Z.z. o Študentskom pôžičkovom fonde. V ust. § 5 ods. 4 citovaného zákona je uvedené, že zamestnanci fondu nemôžu byť členmi rady fondu a dozornej rady. Aj keď uzatvorením dohody o vykonaní práce nedochádza k vzniku „klasického“ právneho pomeru ide o druh pracovnoprávneho vzťahu, na základe ktorého sa žalovaná dostala do pozície zamestnanca, a teda do vzťahu určitej podriadenosti vo vzťahu k fondu, najmä finančnej, čomu chcel zákonodarca zabrániť, a preto aj zároveň definoval, že výkon funkcie člena rady fondu je výkonom čestným. Súd prvého stupňa zamietajúci výrok odôvodnil tým, že určením neplatnosti dohôd o vykonaní práce vznikol priamo zo zákona synalagmatický záväzok, v zmysle ktorého sú si zmluvné strany povinné vrátiť navzájom poskytnuté plnenia. V danom prípade by žalobca mal vrátiť vykonané práce a žalovaný finančné prostriedky. Z výpovede svedka (bývalého riaditeľa) a žalovanej vyplynulo, že práce boli žalovanou vykonané a fondom spotrebované, a preto v zmysle ust. § 458 Občianskeho zákonníka do úvahy prichádza len poskytnutie peňažnej náhrady fondom žalovanej. Peňažná suma, ktorá už bola vyplatená žalovanej v plnej miere zodpovedá hodnote prác, ktoré žalovaná pre fond vykonala. Činnosť rady fondu sa dá charakterizovať ako činnosť schvaľovacia a rozhodovacia a činnosť uvedená v dohodách o vykonaní práce je činnosťou analytickou a takúto činnosť by mali zabezpečovať zamestnanci fondu. Žalobca nerozporoval, že žalovaná práce pre fond vykonala a nespochybnil ani hodnotu týchto prác. Z výpovede svedka, a to bývalého riaditeľa fondu ako aj z listinných dôkazov predložených žalovanou vyplýva, že žalovaná činnosti v zmysle dohôd o vykonaní práce vykonala. Žalovanou vykonané činnosti nepatrili do pôsobnosti člena rady fondu, boli vykonané nad rámec jej povinností, pričom požiadavka na ich vykonanie prišla zo strany žalobcu, ktorý aj sformuloval ich obsah. Za tieto činnosti žalovanej patrila odmena, ktorej výška bola určená dohodou zmluvných strán.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, tak, že žalobe vyhovie alebo rozsudok súdu prvého stupňa zruší a vec vráti súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvého stupňa, že uplatnený nárok premlčaný nie je, že dohody o vykonaní práce sú absolútne neplatné, že člen rady fondu nesmie byť zamestnancom fondu, že na uvedený právny vzťah nie je potrebné aplikovať Zákonník práce, že čestnosť funkcie člena rady fondu znamená vykonávanie funkcie bez nároku na odmenu. Žalobca má naďalej za to, že charakter činností, ktoré boli predmetom dohôd o vykonaní práce je potrebné subsumovať do rámca výkonu povinností funkcie člena rady Fondu. Žalobca sa nestotožnil s argumentmi súdu prvého stupňa pokiaľ ide o skutočnosti, že v konaní na súde prvého stupňa bolo preukázané, že plnenia poskytnuté fondom žalovanou boli fondom použité a spracované, a teda boli spotrebované, že peňažná suma vyplatená žalovanej fondom v plnej miere zodpovedá hodnote prác žalovanou údajne vykonaných, že z výpovede žalovanej a svedka (bývalého riaditeľa fondu), ako aj z listinných dôkazov predložených žalovanou vyplynulo, že žalovaná v dohodách vymenované

činnosti pre fond vykonala a túto skutočnosť nerozporoval ani samotný žalobca. Žalobca podrobne rozpísal dôvody, pre ktoré má za to, že činnosti, ktoré sú obsahom dohôd o vykonaní práce spadali do rámca výkonu funkcie člena rady fondu. Žalobca poukázal na skutočnosť, že rozhodovať/schvaľovať neznamena iba hlasovať, a že rozhodovací/schvaľovací proces zahŕňa aj činnosti ako oboznámenie sa, analýzu, spracovanie a vyhodnotenie informácií, ktoré majú tvoriť podklad pre prijatie rozhodnutia. Zo samotných dohôd vyplýva, že všetky činnosti uvedené v dohodách o vykonaní práce mali a boli preberané na zasadnutiach rady fondu. Nie je dôležité, či žalovaná uvedené činnosti vykonala ústne (na zasadnutí rady) alebo písomne (predložením formálneho dokumentu). Za účelom preukázania, že obsah činnosti, ktorý bol predmetom dohôd o vykonaní práce, spadal do rámca výkonu funkcie člena rady fondu, žalobca navrhol vypočuť svedkov U. U. Y.J., L. T. na B.J., avšak súd prvého stupňa vykonanie tohto dôkazu nepripustil a zamietol. Rada fondu bola orgánom, ktorý mal zabezpečiť a zachovávať fungujúci stav fondu. Kompetencie rady fondu zákon vymedzoval len demonštratívne, tieto boli bližšie rozvinuté v štatúte fondu a mali byť prispôbené konkrétnym potrebám fondu. V zmysle štatútu fondu mohla rada fondu predkladať rôzne návrhy a podnety. Funkcia člena rady fondu nespočívala len v rozhodovaní a hlasovaní o predložených otázkach. Žalobca poukázal na skutočnosť, že fond vznikol v roku 1998 a dohody o vykonaní práce sa začali uzatvárať až v roku 2004 a uzatvárali sa do roku 2011. Od polovice roka 2011 fond fungoval v režime bez dohôd o vykonaní práce a vtedajší členovia rady fondu vykonávali totožné činnosti ako členovia rady „z obdobia žalovanej“ a považovali to za výkon svojej funkcie člena rady fondu. Aj z uvedeného dôvodu žalobca navrhol vypočuť vyššie uvedených svedkov, ktorých vypočutie však bolo zamietnuté. Žalobca poukázal na skutočnosť, že upriamil pozornosť súdu, na to, že výstupy žalovanej nie sú vždy podložiteľné a preukázateľné a zároveň, že obsah dohôd o vykonaní práce sa opakuje u viacerých bývalých členov rád fondu, avšak uvedeným sa súd prvého stupňa nezaoberal. Žalobca má za to, že uvedeným minimálne vzniesol pochybnosť o tom, či činnosti na základe dohôd o vykonaní práce boli alebo neboli vykonané. Žalobca zdôraznil, že v konaní na súde prvého stupňa tvrdil a naďalej tvrdí, že hodnota, ktorá mala byť žalovanej na základe dohôd o vykonaní práce vyplatená sa rovná nule. Navyše, ak žalobca všetkými výstupmi nedisponoval nemohol sa k predmetnej odplate ani vyjadriť. Súd prvého stupňa bližšie neskúmal vykonanie prác na základe dohôd o vykonaní práce a nevykonal žiadne dokazovanie o ich hodnote. V tejto súvislosti si len osvojil názor vyslovený žalovanou a svedkom (bývalým štatutárom), napriek tomu, že výpoveď týchto osôb je primeraná ich statusom (štatutár - zamestnávateľ, člen rady - zamestnanec). Ak aj činnosti na základe sporných dohôd o vykonaní práce vykonané boli, boli súčasťou funkcie člena rady fondu, ktorá bola bezodplatná, a preto nebolo možné žalovanej za uvedené poskytnúť žiadne finančné prostriedky. Súd prvého stupňa mal v tejto časti konania vykonať dokazovanie a nie len skonštatovať nespornosť medzi účastníkmi konania o týchto záležitostiach, a to napriek tomu, že o uvedenom nikdy nebolo účastníkmi konania uskutočnené zhodné vyhlásenie. Aj súd prvého stupňa na pojednávaní zo dňa 06.12.2013 skonštatoval, že všetky skutkové a právne tvrdenia zostali medzi účastníkmi konania sporné. V zmysle § 120 ods. 3 O.s.p. si súd môže osvojiť len skutkové zistenia založené na zhodnom tvrdení účastníkov konania. Súd prvého stupňa si nemôže osvojiť skutočnosť a považovať ju za dokázanú len preto, že druhý účastník ju nenamietal. Účastníci konania nevykonali žiadne zhodné tvrdenie týkajúce sa hodnoty činností, ktoré mali byť vykonané na základe dohôd o vykonaní práce a ani žiadne zhodné tvrdenie ohľadom vykonania týchto činností. Navyše žalobca v rámci konania na súde prvého stupňa namietal, že výstupy na základe dohôd o vykonaní práce sú nepreukázateľné a nepodložiteľné a zároveň namietal poukázanie finančných prostriedkov žalovanej, a to v celom ich rozsahu. Súd prvého stupňa pri určovaní výšky odplaty, ktorá mala byť žalovanej na základe dohôd o vykonaní práce vyplatená, sa oprel o údaj uvedený v dohodách o vykonaní práce, ktoré sám označil na absolútne neplatné. Žalobca opätovne poukázal na kontrolu hospodárenia, ktorá bola vo Fonde vykonaná na podnet Národnej rady Slovenskej republiky a konkretizoval niektoré nedostatky, napr. že boli uzatvárané dohody o vykonaní práce s rovnakým predmetom činnosti s viacerými členmi, za dopracovanie štatútu fondu bolo vyplatených minimálne 28.000,- Eur a za zhodnotenie kritérií priznávania pôžičiek ďalších 28.000,- Eur. Žalobca má za to, že v rámci konania na súde prvého stupňa nebolo preukázané a dostatočne odôvodnené, že žalovaná vykonala činnosti na základe dohôd o vykonaní práce v celom rozsahu, že činnosti na základe dohôd o vykonaní práce nespádali do rámca výkonu funkcie člena rady fondu, že hodnota finančných prostriedkov za vykonanie činností na základe dohôd o vykonaní práce, ktoré mali byť poukázané žalovanej v plnej miere zodpovedá výške odmien dojednaných v dohodách o vykonaní práce. Žalobca spochybnil, že výstupy na základe dohôd o vykonaní práce boli uskutočnené a zároveň namietol hodnotu prác, ktoré mali byť výsledkom činností bývalých členov rád fondu ako „zamestnancov“ fondu. Súd prvého stupňa sa nesprávne a nedostatočne vysporiadal s otázkou, či činnosti, ktoré boli obsahom dohôd o vykonaní práce spadali do rámca výkonu funkcie člena rady fondu a aká bola ich hodnota.

Žalovaná navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie bez pojednávania a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa treba zrušiť.

Odvolací súd je predovšetkým v zhode so súdom prvého stupňa, že nárok žalobcu bol uplatnený včas, ako i to, že dohody o vykonaní práce možno považovať za absolútne neplatné pre obchádzanie zákona, a to minimálne ust. § 5 ods. 4 zákona o ŠPF. Rovnako sa odvolací súd stotožňuje s tým, že výkon funkcie člena rady fondu je výkonom čestným, bez nároku na odmenu. Napokon žalobca v odvolaní tieto skutočnosti ani nenamietal. Pokiaľ žalovaná v konaní namietala premlčanie žalovaného nároku z dôvodu uplynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty (§107 OZ), odvolací súd poukazuje nato, že pre začiatok plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej lehoty nie je možné považovať deň uzavretia (podpisu) dohôd o vykonaní prác, nakoľko v tento deň nebolo žalovanej poskytnuté žiadne peňažné plnenie, ktorého vydania sa žalobca domáha. Z prehľadu poskytnutých plnení vyplýva, že žalovanej boli vyplácané odmeny z jednotlivých uzavretých dohôd s časovým odstupom niekoľkých dní od uzavretia dohôd. Preto nie je možné za začiatok plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej lehoty považovať deň uzavretia jednotlivých dohôd, keďže v tieto dni ešte k žiadnemu bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej nedošlo. Okamih vyplatenia jednotlivých odmien potom zakladá iba začiatok plynutia objektívnej trojročnej premlčacej lehoty. Pre plynutie subjektívnej dvojročnej premlčacej lehoty je rozhodujúci okamih, kedy žalobca skutočne zistil, že dohody o vykonaní prác uzavreté so žalovanou sú neplatné, a že plnenia na ich základe poskytnuté, predstavujú bezdôvodné obohatenie. Správne postupoval súd 1. stupňa, keď za okamih začatia plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty určil deň 5. 10. 2011, t. j. deň, kedy sa žalobca skutočne dozvedel o neplatnosti uzavretých dohôd so žalovanou a vzniku bezdôvodného obohatenia, a to s poukazom na závery právnej analýzy vypracovanej advokátom. Žalovaný nárok bol teda uplatnený včas, a to z hľadiska plynutia subjektívnej ako i objektívnej premlčacej lehoty. Žalobca je zo zákona (§ 23 ods. 2,3 zákona č. 396/2012 Z.z.) právnym nástupcom Študentského pôžičkového fondu (pôvodne označeného žalobcu). Ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví (§107 ods. 4 O.s.p.). Keďže pôvodný žalobca zanikol s právnym nástupcom ex lege, nebolo potrebné zo strany súdu vydať uznesenie, ktorým by súd pripustil zmenu účastníkov konania na strane žalobcu. Ustanovenie §92 ods. 3 O.s.p. totiž upravuje inštitút zmeny účastníkov konania, ktorý však predpokladá existenciu účastníkov (spôsobilosť byť účastníkom) tak na strane vstupujúceho ako i vystupujúceho účastníka (zmeniť možno len existujúcich účastníkov). V predmetnej veci však pôvodný žalobca zanikol (stratil spôsobilosť byť účastníkom konania), a preto bol namiesto postup súdu podľa §107 ods. 4 O.s.p., z čoho vyplýva, že nebolo potrebné vydávať samostatné uznesenie o pripustení zmeny účastníkov konania na strane žalobcu postupom podľa §92 O.s.p.. Argument žalovanej o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní z uvedeného dôvodu teda neobstojí.

Žalobca, resp. jeho právny predchodca Študentský pôžičkový fond je subjekt poskytujúci pôžičky študentom. Skladá sa z orgánov: riaditeľ, rada fondu a dozorná rada. Rada fondu je hlavný orgán tohto subjektu, ktorý má v zmysle § 3 zákona o Študentskom pôžičkovom fonde fond spravovať a riadiť jeho činnosť, primárne však rozhodovať o poskytovaní pôžičiek študentom a riešiť veci s uvedeným súvisiace. Súd prvého stupňa opierajúc sa o dôvodovú správu zákona o Študentskom pôžičkovom fonde uviedol, že kompetencie člena rady fondu majú rozhodovací a schvaľovací charakter. Zákon o Študentskom pôžičkovom fonde však len demonštratívne upravuje právomoci člena rady fondu, ktoré sú bližšie upravené v štatúte fondu. Zo štatútu fondu vyplýva, že členovia rady sú oprávnení predkladať fondu návrhy a podnety, môžu upravovať manipulačné poplatky, a iné. Zohľadňujúc aj uvedené skutočnosti kompetencie člena rady fondu nemožno charakterizovať výlučne ako kompetencie rozhodovacie a schvaľovacie. Z uvedeného vyplýva, že členovia rady fondu mali plniť aj iné úlohy a povinnosti ako schvaľovať, resp. rozhodovať o predložených otázkach. Navyše rozhodovací/schvaľovací proces je potrebné vykladať v širšom zmysle slova, tzn. že uvedený proces absorbuje aj predkladanie pripomienok, naštudovanie si konkrétnych otázok, vykonanie analýzy problému, atď. Z obsahu dohôd o vykonaní práce vyplýva, že povinnosťou žalovanej bolo predkladať práve rôzne návrhy a podnety, resp. vykonávať činnosti, ktoré je možné charakterizovať ako činnosti smerujúce k správe fondu, resp. riadeniu jeho činnosti alebo činnosti súvisiace s hlavnou úlohou fondu, a to poskytovaním pôžičiek študentom. Sú

prvého stupňa pri posudzovaní charakteru činností, ktoré boli uvedené v dohodách o vykonaní práce mal zohľadniť aj uvedené kritéria a nielen kompetencie demonštratívne vymedzené v § 4 zákona o Študentskom pôžičkovom fonde. Súd prvého stupňa sa mal vysporiadať aj s obsahom napr. ustanovení § 3, § 10 cit. zákona, ustanovení štatútu a tento porovnať so znením predmetu jednotlivých dohôd o vykonaní práce. Súd prvého stupňa sa nedostatočne zaoberal znením predmetu dohôd o vykonaní práce a jednotlivito pri každej dohode o vykonaní práce nevyhodnotil, či jej predmet spadá pod kompetencie člena rady fondu v zmysle zákona o Študentskom pôžičkovom fonde alebo štatútu fondu. Súd prvého stupňa vychádzal aj zo znenia výročnej správy ŠPF za rok 2010, z ktorej vyplýva, že časť prác sa vo fonde vykonávala aj formou dohody členov rád a ŠPF. Uvedený dokument bol predložený do Národnej rady Slovenskej republiky na schválenie, čo vyplýva aj z materiálu na rokovanie NRSR č. 302. Avšak súd prvého stupňa opomenul a nevysporiadal sa so skutočnosťou, že práve výročná správa za rok ŠPF 2010 nebola Národnou radou Slovenskej republiky prijatá a práve v danom období sa spustila kontrola hospodárenia vo fonde.

Ďalej z vykonaného dokazovania nevyplýva, či žalovaná vykonala práce v zmysle dohôd v celom rozsahu. Svedok bývalý riaditeľ I.. L. S. len všeobecným konštatovaním potvrdil, že práce vykonané boli, uvedené bližšie nešpecifikoval, nekonkretizoval. Svedok potvrdil, že práce sa riešili písomnou formou, e-mailom, avšak doklady preukazujúce tieto skutočnosti sa v súdom spise nenachádzajú. Žalovaná predložila jeden dokument, ktorý označila ako výstup na základe dohody o vykonaní práce. Z obsahu predmetného dokumentu vyplýva, že sa týka reforiem školstva z obdobia 2008-2010. Z obsahu predmetného dokumentu nevyplýva, či uvedený výstup bol vypracovaný výlučne na účely fondu a na základe ktorej dohody. Je otáznosť, či existujú aj ďalšie výstupy na základe sporných dohôd. Žalobca v rámci konania namietal, že výstupy na základe dohôd o vykonaní práce sú často nepreukázateľné a nepodložiteľné, dokonca, že obsah predmetu dohôd sa opakuje aj u iných členov. Je nepochybné, že kompetenciou člena rady fondu je rozhodovať a schvaľovať predložené dokumenty, avšak súd prvého stupňa nesprávne dospel k záveru, že uvedená kompetencia je výlučnou kompetenciou člena rady fondu. Člen rady fondu má okrem uvedeného aj iné povinnosti a úlohy a je dôležité posúdiť či obsah dohôd spadal pod tieto povinnosti a úlohy alebo ho možno subsumovať pod rozhodovací/schvaľovací proces v jeho širšom význame.

Zo spisového materiálu žiadnym spôsobom nevyplýva, na základe čoho súd prvého stupňa dospel k záveru, že hodnota vykonaných prác v plnej miere zodpovedá dojednaniu zmluvných strán o odmene uvedenej v dohodách o vykonaní práce. Súd prvého stupňa dohody o vykonaní práce označil za absolútne neplatné, neobmedzil rozsah tejto neplatnosti. Ak je právny úkon neplatný v celom rozsahu, nemožno sa oň opierať ako o dôkaz. Určenie hodnoty vykonaných prác môže vychádzať napr. z výšky odplaty, ktorá by v rozhodnom čase bola porovnateľnému zamestnancovi vyplatená za vykonanie rovnakých alebo porovnateľných úloh. T.z., že výška peňažnej náhrady by mala zodpovedať ekonomickej hodnote obohatenia v čase jeho získania. Pri jej určovaní treba vychádzať z platných cenových predpisov. Ak plnenie spočívalo vo výkonoch, pri určení výšky peňažnej náhrady za tieto výkony treba vychádzať zo mzdových a iných obdobných predpisov platných pre osoby, ktoré takéto porovnateľné výkony uskutočňujú. V rámci dokazovania na súde prvého stupňa bolo potrebné vykonať dôkazy na určenie skutočnej hodnoty výstupov žalovanej, ktoré mali byť žalobcovi odovzdané na základe dohôd o vykonaní práce.

Z týchto dôvodov odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zrušil v celom rozsahu a vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V ďalšom konaní súd prvého stupňa bude musieť zohľadniť skutočnosť, že kompetencie člena rady fondu nemajú výlučne rozhodovací a schvaľovací charakter a v kompetencii člena rady fondu je aj vykonávanie iných úloh a povinností vyplývajúcich zo zákona o Študentskom pôžičkovom fonde a štatútu fondu. Podľa názoru odvolacieho súdu, ak zákon o Študentskom pôžičkovom fonde určuje, že činnosť fondu je bližšie upravená v štatúte fondu, v ktorom je uvedené, že člen rady fondu môže predkladať fondu rôzne návrhy a podnety a zároveň má zákonnú zodpovednosť za správu a riadenie činnosti fondu, musia byť v náplni funkcie člena rady fondu aj iné úlohy a povinnosti ako rozhodovanie o predložených otázkach. Zároveň je potrebné zohľadniť skutočnosť, že rozhodovať/schvaľovať neznamená len hlasovať, ale výklad tohto pojmu je z hľadiska jeho významu oveľa širší. Je nereálne, aby v subjekte akým bol aj fond, jeho vrcholné orgány len hlasovali o predložených otázkach, bez akéhokoľvek oboznamovania sa s predloženou vecou, bez uvádzania pripomienok, resp. návrhov a nevyvíjali žiadnu inú aktivitu, ktorou by zabezpečili riadne fungovanie inštitúcie.

Ak súd prvého stupňa zistí, že predmet činností, ktorý bol obsahom dohôd o vykonaní práce spadal do zákonom a štatútom vymedzeného rámca úloh člena rady fondu, tak je nepochybné, že žalovaná si plnila len svoju funkciu, ktorá bola funkciou čestnou, t. z. bezodplatnou. Následne je opätovne potrebné aplikovať ust. § 457 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sú zmluvné strany absolútne neplatného právneho úkonu povinné vrátiť si navzájom poskytnuté plnenia. Ak si žalovaná len plnila svoju funkciu člena rady fondu, za výkon ktorej nemohla poberať odmenu, nemohla prijať ani finančné prostriedky, ktoré jej boli vyplatené v rokoch 2010 až 2011 a musí ich žalobcovi v celom rozsahu vrátiť. Ak súd prvého stupňa zistí, že predmet činností, ktorý bol obsahom dohôd o vykonaní práce bol mimo rámca zákonom a štatútom vymedzeného rozsahu úloh člena rady fondu, tak potom bude potrebné doplniť dokazovanie o vykonaní/nevykonaní prác definovaných v dohodách, či boli vykonané/nevykonané v celom rozsahu a zároveň vykonať dokazovanie o hodnote prác, ktoré by žalovaná v takom prípade vykonávala nad rámec svojej funkcie, a teda aj povinností; nie je postačujúce vychádzať len z údajov uvedených v dohodách o vykonaní práce, ktoré sú hlavným predmetom sporu a sú absolútne neplatné s doplňujúcim odôvodnením, že žalobca explicitne nenamietal aj výšku dojednanej odmeny. Žalobca namietal neplatnosť predmetných dohôd an bloc.

Za účelom uskutočnenia uvedeného bude v ďalšom konaní potrebné podrobne zanalyzovať predmet každej dohody o vykonaní práce a posúdiť, či takáto činnosť nie je vykonávaním funkcie člena rady fondu a v tejto súvislosti zohľadniť všetky, resp. akékoľvek povinnosti, ktoré členom rád fondu vyplývajú jednak zo zákona o Študentskom pôžičkovom fonde a zároveň zo štatútu fondu, a zohľadniť širší výklad pojmu rozhodovací/schvaľovací proces, ďalej vypočúť navrhnutých svedkov najmä L. B. J. U. Y., ktorí funkciu člena rady vykonávali v čase platnosti a účinnosti zákona o Študentskom pôžičkovom fonde v znení, ktoré platilo aj v období, keď funkciu člena rady fondu vykonávala žalovaná, zabezpečiť stanovisko štatutára žalobcu, t.j. osoby, ktorá je kompetentná konať za fond, aby sa vyjadrila, najmä ku skutočnostiam, či fond eviduje nejaké výstupy k dohodám o vykonaní práce uzatvorených so žalovanou vrátane výstupu, ktorý žalovaná predložila v rámci konania na súde prvého stupňa, následne zhodnotiť takéto výstupy. Pri posudzovaní vyššie uvedených skutočností musí súd prvého stupňa zobrať do úvahy aj okolnosti, ktoré vo fonde v danom čase existovali, napr. ako bol nastavený zodpovednostný mechanizmus vo fonde, kto mal byť zamestnávateľom, kto zamestnancom, aký bol zámer zákonodarcu a princíp fungovania fondu vyplývajúci zo zákona o Študentskom pôžičkovom fonde. Z dohôd o vykonaní práce vyplýva, že takmer všetky činnosti v nich obsiahnuté sa týkajú poskytovania pôžičiek študentom, teda ide o jednu z primárnych úloh, ktoré mal Študentský pôžičkový fond vykonávať, napr. povinnosť určovania kritérií na priznanie pôžičiek študentom by nemala byť v kompetencii bežného zamestnanca fondu, ale orgánu fondu, ktorý ho riadi alebo kontroluje, ďalej možnosť upravovania manipulačných poplatkov, tzv. Sadzovníka poplatkov vyplýva rade fondu ako úloha priamo zo štatútu fondu.

S poukazom na uvedené je zrejmé, že kompetencie člena rady fondu nemajú výlučne rozhodovací/schvaľovací charakter, ale povinnosťou člena rady fondu bolo vykonávať aj iné povinnosti a úlohy. Rozhodovací/schvaľovací proces je potrebné vykladať v širšom zmysle slova a zahŕňa aj naštudovanie si materiálu, predkladanie pripomienok, resp. doplňujúcich návrhov, atď. Ak si žalovaná vykonaním prác špecifikovaných v dohodách len plnila svoju funkciu, je povinná vrátiť žalobcovi poskytnuté plnenie v celom rozsahu, inak bude potrebné doplniť dokazovanie a zistiť, či na základe sporných dohôd o vykonaní prác boli zrealizované všetky práce a zistiť reálnu hodnotu týchto prác. Podľa § 226 O.s.p. je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Vzhľadom na zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa musel odvolací súd zrušiť i výrok o trovách konania.

V novom rozhodnutí o veci súd prvého stupňa rozhodne o trovách prvostupňového i odvolacieho konania (224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.